

HERÄTTÄJÄ-YHDISTYS
PL 21, 62101 LAPUA
Puh. (06) 433 5700
www.h-y.fi
www.herattajajuhlat.fi

**Hengellinen Kuukauslehti viettää 130-vuotisjuhlavuottaan vuonna 2018 teemalla "Katsomaan avaralle".
Tähän liittyen lehdessä julkaistaan Kamarikeskustelua-nimistä palstaa,
jolla keskustellaan erilaisista uskonnollisista aiheista, etsitään
yhteisymmärrystä ja pohditaan yhteyden merkitystä.**

**Koska lehden merkkimäärä on rajoitettu, keskustelut julkaistaan lehden ilmestyttyä verkkosivuilla
pidempinä.**

Hengellinen Kuukauslehti 3/2018

Keskustelijoina rehtori, TL Jukka Hautala Ylivieskasta ja kirkkoherra Jouni Turtiainen Espoosta.

JUKKA: Hyvä Jouni Turtiainen, olemme kollegoja monessa mielessä. Tällaisia keski-ikäisiä miehiä, pappeja, kokonaisvastuun kantajia ja kirkolliskokousedustajia. Minkälaisen kysymyksenä sinä näet omien lasiesi läpi kirkossa puhuttavan kysymyksen samansukupuolisten parien avioliitosta?

JOUNI: Kiitos keskustelun avauksesta! Yritän vastata kysymykseesi kolmesta eri näkökulmasta.

1) Teologinen näkökulma. Kysymys avioliitosta ei ole teologisesti erilliskysymys tai vain maallinen asia. Kyse on syvästi Raamatun ilmoitukseen ja siitä nousevaan kristilliseen ihmiskuvaan ja luomisjärjestykseen liittyvä asia, jonka Jeesus opetuksellaan vahvisti (1 Moos 1:28 ja 2:24 sekä Matt 19:4).

2) Evoluution ja luonnontieteen (ns. luonnonoikeudellinen) näkökulma. Luonnon johtava pääperiaate on se, että heterotsygoottiset, suvullisesti lisääntyvät lajit (kuten nisäkkäät) hallitsevat maapallolla ja ovat evoluution voittajia. Tästä johtuen ihmislajit ovat kautta historian voineet säilyä vain suosimalla heterosuhteita, kun taas homosuhteita on kulttuurisesti pidetty - joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta – kartettavina.

3) Laillisuuden ja tasa-arvon näkökulma. Kirkon avioliittokäsitys on tasa-arvoinen, mutta se ei ole sukupuolineutraali eikä lukumääräneutraali. Kirkolliseen avioliittoon vihittäviltä ei kysytä heidän sukupuolista tai seksuaalista identiteettiään. Riittää, että vihkipapereissa lukee ”mies” ja ”nainen”. Myöskään romanttisia tunteita ei vihkimiseen edellytetä, vaan kirkollinen avioliitto on laillinen, kun puoliset ovat eri sukupuolta ja ovat rippikoulun käyneitä (tästäkin on olemassa tietyin edellytyksin poikkeuksia, mutta sukupuolten osalta ei).

Avioliittolakia voisi sen verran avata, että papeille myönnettäisiin (Turkin valtion tavoin) siviilivihkimisoikeus. Tällöin kirkon ei tarvitsisi muuttaa avioliitto-opetustaan, mutta papit voisivat halutesaan (sivutoimiluvalla) toimittaa siviilivihkimisiä ja samalla rukoilla vihittävien ”puolesta ja kanssa”, mikäli he ovat samaa sukupuolta.

HERÄTTÄJÄ-YHDISTYS
PL 21, 62101 LAPUA
Puh. (06) 433 5700
www.h-y.fi
www.herattajajuhlat.fi

Mikä mielestäsi pakottaisi kirkon muuttamaan avioliitto-opetustaan ja vihkikäytäntöään?

JUKKA: Kiitos tästä jäsentelystä. Kommentoin lyhyesti avaamiasi perusteluja. Olen samaa mieltä siitä, että kristitylle kaikki ovat lopulta teologista näkökulmaa, koska Jumala on uskon mukaan koko maailman luoja ja ylläpitäjä. Mutta historiallisesti katsoen jo varsin pintapuolisella raamatunluvulla jokainen voi pohtia 1. Mooseksen kirjan 1. lukua lukiessaan, puhutaanko siinä oikeasti mitään avioliitosta. Luomisenteologia ja avioliittoteologia on käsitteellisesti eri asioita ja niitä pitäisi myös erikseen arvioida silloin, kun etsimme teologisia perusteluja nimenomaan avioliitolle. Mutta kuten viittaa, tässä kirkkoa ja kristittyjä jakaa erilainen näkemys Raamatusta ja sen ilmoitusluonteesta.

Toisesta huomiostasi olen samaa mieltä. Luonnossa (yleensä) erisukupuoliset lisääntyvät. Mutta mitä johtopäätöksiä siitä on vedettävä suhteessa avioliittoon? Kumoaako se, että avioliittokäsitys laajennetaan koskemaan samansukupuolisia pareja, lisääntymisnäkökulman. Mielestäni ei. Lisääntyminen jatkuu maailmassa – ja toivottavasti tulevaisuudessa hillitympänä, sillä väestö kasvaa (liian?) kovaa vauhtia.

Huomiosi tasa-arvosta on totta. Pohjoismaissa avioliitto on kehittynyt instituutiona ja sen ilmaisu tasa-arvoiseksi. Vielä vuosisata sitten vihkikaavojen raamatunteksteissä todettiin, että mies on perheen pää ja naisen tulee olla hänelle kuuliainen. Vasta 1900-luvulle tultaessa tämä miesvaltainen, hierakinen, ihmiskuva on muuttunut Pohjoismaissa tasa-arvoiseksi. Yhteiskunta lakeineen ja tasausjärjestelmineen on ottanut ”miehen” paikan ja raivannut kansalaisille tilan sukupuoleen katsomatta kouluttautua, toimia eri ammateissa ja saada samaa palkkaa. Myös avioliitto instituutiona on joutunut tämän saman tarkastelun alle.

Ehdotat kompromissina pappien mahdollisuutta toimia siviilivihkijänä. Itse en usko tähän mahdollisuuteen. Valtio tuskin tulisi tällaista järjestelyä hyväksymään. Lisäksi kirkon avioliittoteologian kannalta tällöin ongelma lakaistaisiin vain maton alle.

Mikään ei (ainakaan vielä) pakota kirkkoa muuttamaan käsitystään avioliitosta. Asettaisin kysymyksen mieluummin niin, että miksi kirkon olisi hyvä muuttaa avioliitto-opetustaan ja vihkikäytäntöjään.

Jouni, onko kirkon ”kynsin ja hampain” pidettävä kiinni lähinnä keskiajalla omaksutusta avioliittokäsityksestään ja vihkikäytännöistään? Onko se evankeliumin ja pelastavan uskon kannalta niin keskeinen asia, että sen muuttumatta on varjeltava viimeiseen saakka?

JOUNI: Kiitos, Jukka, punnitusta tekstistäsi. Se antoi jälleen perspektiiviä argumentteihin, joihin suhtaudumme eri tavalla, kuten totesitkin.

Lyhyesti kommentoin, että luomisteologia ja avioliittoteologia yhdistetään Raamatussa - Jeesus ja apostolit sen jo tekivät. Kirkolla ei tässä suhteessa ole ollut vaihtoehtoja, kun se on valinnut ilmoitetun Jumalan sanan auktoriteetiksi. Luonnonvalinnan kannalta samansukupuolisten liitot ovat

HERÄTTÄJÄ-YHDISTYS
PL 21, 62101 LAPUA
Puh. (06) 433 5700
www.h-y.fi
www.herattajajuhlat.fi

huono argumentti liikakansoituksen estämiseen, kuten varmaan itsekin ymmärrät (vai tulkitsinko sinua tässä oikein?).

Kysyt, onko kirkon ”kynsin ja hampain” pidettävä kiinni lähinnä keskiajalla omaksutusta avioliittokäsityksestään ja vihkikäytännöistään? Onko se evankeliumin ja pelastavan uskon kannalta niin keskeinen asia, että sen muuttumatta on varjeltava viimeiseen saakka?

Aiheellinen kysymys. Jos lähdän liikkeelle lopusta, vastaan ettei avioliittokäsitys ole mielestäni pelastusoppiin liittyvä asia - vaikka jotkut niin toki väittävätkin. Jos avioliittokäsityksestä ja vihkikäytännöistä tehdään pelastukseen liittyvä kysymys, se on lain ja evankeliumin sotkemista, jota pidän vaarallisena luterilaisen vanhurskauttamisopin kannalta "sola fide, sola gratiae, solus propter Christum".

Mutta sitten se, minkä sinä näet "lähinnä keskiaikaisena" avioliittokäsityksenä ja vihkikäytäntönä, on minulle avioliittokäsityksen kannalta selkeän raamatullinen ja teologisesti sekä luonnonoikeudellisesti ainoa mahdollinen.

Mitä tulee vihkikäytäntöihin, ne ovat toki vaihdelleet historian saatossa. VT:n aikana "vihkiminen" tapahtui, kun mies vei hänelle kihlatun naisen teltaansa. Se oli siinä. Ja vaimojahan saattoi olla varakkaalla miehellä (kuten patriarkoilla) useita.

UT:n aikana vihkikäytäntönä näyttää olleen sukujen välisen sopimuksen sinetöiminen ainakin jonkinlaisella yhteisellä häätöjuhalla (esim. Kaanaan häät, Joh 2). Minkälaisia vihkivaloja näissä käytettiin, on arvoitus ja mielestäni irrelevanttia.

Vihkimisen kriteerit ovat kuitenkin Raamatussa olleet selvät:

- a) pysyvä elementti on sukupuolten vastakkaisuus; avioliittoon on tarvittu mies ja nainen (tai naisia), koska kyse oli myös suvun jatkamisesta ja perintökaaren laillistamisesta
- b) muuttuva elementti on ollut vihkikaavassa ja kiistassa avioeron mahdollisuudesta; avioliiton alkamisesta ja päättymisestä ovat päättäneet suvut ja uskonnolliset oikeusistuimet, vihkiseremoniat ovat vaihdelleet paimentolaisten monokulttuurisesta "telta"-traditiosta pysyvän kaupunkiasutuksen ja kehittyneemmän monikulttuurisen yhteiskunnan häätöjuhliin.

JUKKA: Kiitos näkökulmistasi. Kommentoin ensimmäisenä asiaa, jonka ilmaisin epätarkasti. En tarkoittanut, mitä itsekin epäilit, että samansukupuolisten avioliitot olisivat argumentti liikakansoituksen estämiseksi. Tarkoitin vain sitä, että avioliitto ei länsimaissa ole enää vuosikymmeniin pelkästään lisääntymistä varten. Toisin on maissa, joista puuttuu yhteiskunnan rahoittamat tulonsiirrot. Ihmiset joutuvat turvaamaan henkilökohtaisen tulevaisuutensa lapsien kautta.

Minä en näe luomisteologian ja avioliittoteologian yhdistämistä yhtä itsestään selvänä kuin sinä. Jeesus ei (Mt. 19; Mk. 10) ottanut kantaa avioliittoon sinänsä – vaan avioeroon, kun häneltä kantaan siihen kysyttiin. Jeesuksen vastauksen voi lukea niin, että huolenpidon vaatimus (mies vaimos-

HERÄTTÄJÄ-YHDISTYS
PL 21, 62101 LAPUA
Puh. (06) 433 5700
www.h-y.fi
www.herattajajuhlat.fi

taan) on annettu pysyvä tehtävä. Hän muistutti kuulijoitaan heidän uskonnostaan tuttuun perusteluun pysyä yhdessä. Tämän perusteen hänen kuulijansa saattoivat ymmärtää – vaikka erokirjoja kirjoittaessaan aikoivat toimia toisin. Mielestäni tekstit eivät sisällä avioliittoteologista kantaa siihen tilanteeseen, missä kirkkomme on nyt asian kanssa. Sama pätee kirjeiden (1, Kor 6:16; Ef. 5:31) viittauksiin. Sanoisin Jouni, että Jumalan sana velvoittaa meitä tässä asiassa olemaan raamattullisempia!

Ilokseni huomasin, että yhdestä asiasta löysimme toisemme: käsitys avioliitosta ei ole pelastuksen kannalta kovaa ydintä, eikä siitä pitäisi tehdä pelastuksen kysymystä.

Ehkä vähän huolimattomasti käytin vihkikäsituksesta sanaa ”keskiaikainen”. Avioliitosta tuli sakramentti 1100-luvulla ja kirkko ryhtyi (Paavin vallan noustessa) kontrolloimaan avioliittojen solmimista. Tämä käytäntö levisi myös Pohjoismaihin ja lopulta syrjäytti muut käytännöt. Vuodesta 1734–1917 kirkolla oli Suomessa monopoli avioliiton solmimisiin. Se on jättänyt siksi hyvin voimakkaan jäljen mieliimme ja kulttuuriimme oikeasta kristillisestä avioliitosta. Kuten itsekin viittaat, Raamattu tuntee toisenlaisia avioliittokäsityksiä. Varhainen kirkko omaksui (valtakulttuurilta) roomalaisen oikeuden yksiavioisen avioliittokäsityksen. Me olemme tämän linjan perillisiä. Ajanlaskumme jälkeisistä juutalaisista avioliittokäytännöistä voi lukea mm. Talmudin teksteistä. Niissä annetaan omasta perinteestämme poikkeavia kriteerejä avioliiton solmimiselle (patriarkalisuus, moniavioisuus).

Raamatusta en itse löydä varsinaisia vihkimisen kriteerejä. Raamatunajan yhteiskunnassa, kuten alussa totesin, sosiaaliturva oli syntyvissä ja aikuisuuteen varttuvissa jälkeläisissä. Siksi lisääntymisen ja perimysten kysymykset olivat ”elämän ja kuoleman kysymyksiä”. Koska avioliitto on tätä, se on silloin ilman muuta miehen ja naisen (tai miehen ja naisten) välinen. Ja jotta vastuusuhteet olisivat sitovat, oli tehtävä sopimuksia.

Kiitos Jouni tästä ”painituokiosta”. Uskon, että siinä tulivat esiin meille tärkeät näkökulmat. Minulle jäi keskustelusta hyvä mieli. Jatketaan toisaalla!